

Emnekode : Ex-154
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28. 5. 12
Ark nr. : I av XIX

Del A Oppgave 2

I denne oppgaven vil jeg først gjøre rede for institusjon>begrepet generelt, for så å gjøre rede for noen av basisinstitusjonene i samfunnet idag. Til sist vil jeg si noe om hvorfor det er viktig å ha kunnskap om disse.

En institusjon er et varig mønster for ~~sosial~~ samhandling mellom aktører. Det er et relasjonelt begrep som vil si at det handler om relasjoner og samhandling mellom mennesker - aktører har ikke / er ikke i institusjoner alene.

ligger under og
Institusjoner skaper og opprettholder samfunnet. De tunge eller basisinstitusjonene er familien, arbeid, utdanning, staten, massemediene og religion.

Noe av det som kjennetegner institusjonene er at de er langvarige - mennesker lever gjerne deler eller hele sitt liv i dem (eller familie & stat), dvs. at institusjonene ofte overlever aktørene i dem - strukturen består samtidig som generasjonen forsvinner og nye kommer til.

Et annet kjennetegn er at institusjonene må legitimeres, dvs. at det må være en begrunnelse for deres eksistens og

opprettholdelsen av dem. De må på sett og vis være begrunnet i menneskets "natur" altså at det er naturlig å produsere og reprodusere dette mønsteret. Dette kan man sette i sammenheng med begrepet funksjonalisme som går ut på at alle mønstre eller institusjoner ~~er~~ har en funksjon, en praktisk årsak til at de eksisterer. Og på det tidspunkt at det ikke lenger finnes noen grunn for å opprettholde denne funksjonen, vil den enten måtte endres, eller den vil fortre og "dø ut". Dette er en evolusjonistisk måte å se på institusjoner, fordi de "muterer" eller "dør".

Et tredje viktig kjennetegn på institusjoner er at de som regel innebærer sett av komplementære roller, altså roller som utfyller hverandre mer eller mindre.

Eksempler på dette kan være barn og foreldre, elev og lærer, gjest og hotellvert, lekmann og prest e.l. Dette innebærer et fjerde kjennetegn på institusjoner, -at det ofte er et asymmetrisk maktforhold mellom personene i dem.

Dvs. at det er en autoritet og en som følger seg eller står under den med maktten.

Det kan være ulike former for autoritet dette innebærer. ~~De~~ Tre vanlige typer er tradisjonell, karismatisk, og

Emnekode : ex 104

Kandidatnr. : 2041

Dato : 28.5.10

Ark nr. : III av XIV

legitim. ~~Den~~ Tradisjonell er basert på en "gammeidags" form for autoritet. En tradisjonell stilling eller posisjon i samfunnet er eksempel på dette, som det å være prest, og det autoritet dette innebærer. Den karismatiske handler om de egenskapene enkelte personer besitter. Det kan være ~~en~~ retoriske egenskaper som gjør at andre blir overbevist av personens meninger. Eksempler på slike personer er Martin Luther King, Hitler og Obama. Den tredje typen girut på autoritet gjennom ratifiserte lover og regler. Dette er den mest vanlige formen og er svært typisk i samfunnet idag gjennom statssystemet vi har. Autoritets utprelsen er den mest anerkjente (i vårt samfunn) og utøies for eksempel av politivesenet.

Basisinstitusjonene familie, utdanning, arbeid ~~og~~ ~~og~~ ~~og~~ ~~og~~ ~~og~~ (siste måtte strykes pga tidsmangel)

Familien

Er institusjonen vi blir født inn i, den "næreste" og en av de mest langvarige av institusjonene. Den kalles og primærinstitusjon. Familien er som oftest basert på slektskap og nære ansikt-til-ansikt-relasjoner. Det er her vi lærer primærsoialisering gjennom samhandling med mor og/eller far og eventuelle søsken.

Emnekode : ex.104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 22.3.10
Ark nr. : IV av XIX

Den er basert på komplementære roller (forelder og barn, og mann og kone). I tillegg er reproduksjonsrollen og samlivsrollen viktig. Tidligere var (og ideler av verden er) familien som arbeidsplass også viktig. Fram til 1960-tallet var det svært vanlig at kvinners jobb var i hjemmet, med alt av husstell og barneoppdragelse dette innebar. Nå (i vår del av verden / "vesten") er kvinnens jobb i stor grad primært flyttet ut av familien, men fortsatt er det slik at kvinner i stor grad er dobbelt arbeidende fordi de fortsatt tar seg av barnparten av husstell og barna.

Familieinstitusjonen har gjennomgått endringer opp igjennom historien. Det såkalte historiske unntaket "Storfamilien" har i perioder vært og er fortsatt mange steder vanlig. Det vil si at den utvidede familien med foreldre, besteføldere og evt. onkel/brødre bor i samme hus som barn, barnebarn, søsken etc. Dette mønsteret har ^{man} i stor grad gått bort ifra til fordel for kjernefamilien, bestående av klassisk sett av mor, far og barn. Eldreomsorgen har tatt seg av den tidligere storfamiliens omsorg

Emnekode : ex 104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28.5.10
Ark nr. : IV av XIX

for de gamle idag, som dermed har gått inn i en ny institusjon; Staten.

Bosetningsmønstre for nyetablerte familier er og noe som varierer - det kan være patrilinealt, matrilinealt eller neolonealt. Tradisjonelt sett har patrilinealt bosetningsmønster vært vanligst, da man bosetter seg i forhold til mannens familie (der hen vokste opp). Motsatt betyr matrilinealt der kvinnen/kvinnen vokste opp (eller hennes familie bor) og neolonealt vil si at man verken bosetter seg i forhold til mannens eller kvinnens familie.

Andre endringer i familien som institusjon kan man se i nye familiestrukturer som vokser frem. Dette kan være alene foreldre med barn, fordi skilsmisser og det å ikke gifte seg blir vanligere og vanligere. Andre mønstre er at homofilt ekteskap har blitt lovlig, som skaper en endring der mann og mann eller kvinne og kvinne lever i lovfestede samliv. Adopsjon, ~~eller~~ kunstig befruktning eller andre måter å anskaffe barn på fører og til at det i homofile familier blir vanligere med barn. Dette har

Emnekode : EX.104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28.6.10
Ark nr. : VI av XIX

ført til debatter rundt, og endringer av ferske lærebøker i grunnskolen, slik at barn tidlig i livet lærer at også nye ^{typer} familiekonstellasjoner er helt OK.

Utdanning er og en tung institusjon og en av de viktigste rollene her er sekundærsofisialisering og forberedelse på arbeidslivet og "verden der ute". Man ser her også sett av komplementære roller mellom elev og lærer/professor. Utdanningssystemet er dog også en arbeidsplass.

Utviklingen har gått i retning av at man ~~går~~ er flere og flere år underlagt utdanningsinstitusjonene fra den spede begynnelsen med bibel/ (kontinuerlig) undervisning til 9-årig folkeskole og nå der 10-årig grunnskolen. Barn begynner og tidligere både i skole (bar) og barnehage og disse institusjonene tar seg i større grad av primærsofisialiseringen enn tidligere. Barna er også lenger tid av døgnet i skolen, gjennom skolefritidsordningen og haldagsskolen.

På universitetsnivå har det skjedd mange endringer fra universitetet

Emnekode : EX104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28.5.10
Ark nr. : VII av XIX

i Oslo ble grunnlagt i 1811 og var en institusjon de lavere Samfunns-
~~og~~ ikke var en selvstendig del
av. Det var ikke før nærmere
midten av forrige århundre
at samfunnsvitenskapene ble
institusjonalisert her, selv om
deres opprinnelse går tilbake til
opplysningstiden (ca 1750-1789).
En annen viktig endring er
~~at~~ antallet elever i høyere
utdanning stiger kraftig, og
ikke minst at det er nå flere
jenter enn gutter som tar
~~ut~~ utdanning på høyere nivå.

Universitetets oppgave i forhold til
elevene er å gi dem den
kunnskap og verdier som gjør dem
skikket til å utføre en jobb og
"klare seg" i livet og statssystemet.
Det gir elevene en generell
og uspesifikk kompetanse som må
videre tilpasses i jobb sammenheng,
(På godt og vondt!).

En måte å se dette på er
som en kunnskapsproduksjon der
universitetet er en bedrift som
produserer kunnskap, og elevene
får overført denne kunnskapen (litt
som en datamaskin man installerer
et nytt program på, slik at den kan

Emnekode : ex.104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28.5.10
Ark nr. : VIII av XIX

utføre operasjoner den tidligere ikke var i stand til å utføre).

Arbeid

Har blitt sagt å være "den mest grunnleggende aktivitet i menneskets erige streven for å overleve".

Det er en institusjon man ofte er i store deler av livet, og i forlengelsen av ~~det~~ ~~erige~~ utsagnet ovenfor er det næ som gir mennesket mening, selvspekt, man føler seg nyttig og sin plass i samfunnet. Mange vil mene at det ligger i menneskets natur å jobbe; opprinnelig sett for å overleve i form av at man jaktet i jeger- og samlersamfunnet, så over til jordbruket / dyrking etter jordbruksrevolusjonen. Mange mener dette på sett og vis var en irrasjonell avgang, da jordbruk / dyrking og husdyr hold medførte mer arbeid for menneskene. (Dette kan jo styrke tanken om at det ligger i menneskets natur å jobbe?)

Med industrialiseringen fikk vi en endring i arbeidsform, ~~og~~ arbeidsdeling og spesialisering. Nye yrker kom til (og kommer stadig til), Mange begynte å jobbe på fabrikker og andre steder i industrien.

Emnekode : ex.104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28.5.16
Ark nr. : IX av XIX

Det var denne nye arbeidsdelingen, der men eide produksjonsutstyret, og andre kun var i besittelse av sin egen arbeidskraft, som Marx skrev mye om. Han mente dette førte til en distansering og fremmedgjøring mellom arbeidstakerene og produktet de var med på å skape. Dette førte til at arbeidet ble meningsløst, og arbeiderene ble utbyttet og fratatt merverdien av det de produserte, mente Marx.

Fremmedgjøring og meningsløp idag forbindes ofte med arbeidsledighet og/eller sykdom. Sier dette til ofte den rammede miste noe av troen på seg selv og selvfølelsen fordi mange identifiserer seg til dels sterkt med ~~den~~ det arbeidet de utfører.

Det har skjedd store endringer innen arbeidsfordeling og spesialisering siden den industrielle revolusjon. Primærnæringene (jordbruk, havbruk og skogbruk) er stadig synkende / sysselsetter færre mennesker (om lag 4% i Norge idag) og sekundærnæringene har og til dels måttet vite for ny teknologi, og mistet folk til tertiærnæringene (også kalt

Emnekode : ex. 104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28.5.10
Ark nr. : X av XIX

servicenæringene), Det vil si at delt i industrien jobber om lag 20% av de sysselsatte og om lag 76% i servicenæringene som kunnskapsbedrifter, butikker, ulike kontorjobber osv... Nye yrkestitler kommer stadig til og gamle forsvinner.

Man bruker gjerne en av to modeller for å forstå hvordan en bedrift fungerer / hvorfor det stort sett herser ro og orden på arbeidsplassen. Den første er harmonimodellen, der man er likeverdige partnere i harmoni med hverandre. Arbeiderne ser ikke grunn til å lage opprør da de gir jobben sin og får betalt for denne innsatsen. Fagforeningen eksisterer, og forhandler når dette er nødvendig. Konfliktmodellen er det andre synet, der det hersker en stadig uro og utrygghet. Det er en stadig kamp mellom arbeidstakerne, arbeidstaker og arbeidsgiver. Det er et asymmetrisk maktforhold mellom disse og det er uenighet og kamp mellom arbeid og lønn, men arbeiderne holdes "i sjakk" som følger av deres underordnede posisjon.

Til sist vil jeg nevne den ene

Emnekode : ex-104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28.5.10
Ark nr. : XI av XIX

som har skjedd som følger av at flere kvinner er ute i arbeidslivet. For det første tar skolene seg av mer og mer av primær- og sosialiseringen (i tillegg til sekundær- og sosialiseringen) av barna. Yrker som i svært stor grad var typiske ^{manns-} og kvinneyrker er nå i en viss grad i endring. Likevel kan man ikke si at arbeidsinstitusjonene har blitt fullstendig likestilte (det er fortsatt kamp for like lønn for like arbeid og kvinner er i mye større grad deltidsansatt enn menn. Til sist er det og slik at kvinner i større grad enn menn er dobbelt- arbeidende (jobb og husarbeid).

Det er viktig å studere og forstå basisinstitusjonene fordi det er her vi leser våre liv. Vi kan ikke forstå oss selv som mennesker uten en forståelse av disse handlingsmønstrene. Basisinstitusjonene er så naturlige for oss at vi ofte ikke tenker over dem - vi tar systemet for gitt.

I samfunnsvitenskapen søker man en dypere forståelse for tenkemåter og handling, hvordan og hvorfor ting endres og ikke endres.

Man søker innsikt slik at man kan

Emnekode : ex.104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28.5.10
Ark nr. : XII av XIX

lage prediksjoner og modeller for å forutse hva som vil skje. Ut utover dette kan vi håpe å få et glimt inn i fremtiden (og fortiden) for å forutse (forhåpentligvis) hva som kan bli utfallet av endringene vi ser rundt oss.

Eksempelns all den tiden moderne mennesker bruker på massemediene og da spesielt tidsbruk fra TV og data. Hva gjør dette med oss? Hardt konsekvenser å sitte over 5 timer daglig fra TV-skjermen (noe som er tilfellet i USA idag, og spådommen er at dette om få år vil være 50 timer i uka). Et av utfallene/sammenhengene har man spådd/sett at kan være "fedmeepidemien" i USA. Et annet eksempel kan være om folk blir mer uadferige av Dataspill eller om det er negativt å la barn begynne i barnehage før de er ett år gamle. Slike studier av institusjonene og menneskene i dem kan gi oss ~~oss~~ mye innsikt og forståelse av oss selv og andre.

Del B

3 Metodologisk Kollektinisme

Går i korte trekk ut på at man må forstå aktørene/individenes handlinger og tenkemåter ut ifra strukturene. Strukturene / det kollektive er noe mer enn summen av individene. En klassisk tilhenger av denne tenkemåten var Emil Durkheim. Han mente at individene i seg selv ikke kan forklare hvorfor samfunnet er slik det er i form av lover og regler, kultur, institusjoner etc. og vi må derfor forklare dette ved å vise til strukturene. I sin mest ekstreme forstand ~~blir~~ mener denne retningen at strukturene nærmest er levende organismer som tenker og handler selv. Grunntanken er altså at forklaringsretningen går fra kollektivt til individ. For å fullt ut forstå metodologisk kollektinisme må man også forstå metodologisk individualisme. Max Weber var tilhenger av denne tenkemåten.

Grunntanken her var at det kollektive i bunn og grunn bare er et mylder av individer, deres tanker og handlinger. Skal man forklare

Emnekode : ex.104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28.5.10
Ark nr. : XIV av XIX

hvorfor strukturene er slik de er må man gå på inderdnivå og se på hver enkelt avgjørelse. Ett av argumentene er nettopp at institusjoner (staten, land, etc.) ikke kan tenke selv, ~~og~~ den består bare av individenes avgjørelser.

Forklaringstreningen går altså fra individ til struktur/det kollektive.

Giddens forente disse to perspektivene i sin strukturteori der han sa at disse to var gjensidig avhengige av hverandre ved at individet velger å gå inn i strukturen, og er en viktig bestanddel av strukturen, men at strukturen likevel gir utøver individet.

4 Rasjonell & ikke-rasjonell handling (Rasjonell = "Ratio" som betyr fornuft)
Max Weber presenterte denne teorien. Han delte rasjonell handling inn i to typer: Formalsrasjonalitet og Verdirasjonalitet.

Den førstnevnte går ut på at aktøren handler i henhold til mål og midler. Dette var i følge Weber en fornuftsbasert handlemåte der aktøren oppnår sine mål på

Emnekode : EX.104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28.5.10
Ark nr. : XV av XIX

en ikke-tiffeldig måte.

Aktøren overveier hvilket mål han vil oppnå, hvilke midler han disponerer, fallgruvene / bivirkningene av dette og velger så den måten å oppnå sitt mål ved bruk av minst mulig krefter og / eller økonomiske midler e.l.

Verdiraspnasjonalitet handler om at aktøren har et mål, ~~og~~ men overveier ikke midlene og nyttemaksimeringen. Målet har en egenverdi som ~~overstiger~~ betyr mer enn kostnadsbruk eller krefter. Dette er for eksempel motivasjonen nårøre står på spill, eller når dlt gjelder religion, som dlt å misjonere. Normene eller verdiene er målet i større grad enn genisten økonomisk eller materielt.

Ikke-rasjonal handling var ifølge Weber handlinger der verken verdier eller nyttemaksimering stod i sentrum. Dette kunne være affektuelle handlinger eller tradisjonelle handlinger. Men kan og forklare handlinger funksjonelt.

Førstnevnte vil si at man handler på basis av følelser eller affeksjon.

Emnekode : ex.104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28.5.10
Ark nr. : XVI av XIX

Dette kan være handlinger som drap grunnet sykelig sjalus for eksempel. Det er en irrasjonell, uoverveid handling.

Tradisjonelle handlinger er noe man gjør ut ifra vane. Det er handlinger man knapt nok tenker over at man gjør, man "setter på autopilot". Dette kan være handlinger som å stå opp eller pusse tenna eller kjøre hjem fra jobb (Man vet nesten ikke at man har gjort det før det er gjort). Dette er ikke-rationelle handlinger uttatt av den grunn at man ikke overveier det først.

Funksjonstforklaring på handling er å forklare det ved på sett og vis å snu årsak og virkning på hodet. Man forklarer hvorfor handlinger utføres ved å se på virkningene og dermed hvorfor disse reproduseres og opprettholdes (gjøres igjen).

2 Dobbel hermeneutikk

Hermeneutikk handler om forståelse av fenomener, noe vi som mennesker tendenserer til å gjøre. Mennesket finner forklaringer på fenomener rundt seg. Disse kan både være sanne og usanne. ~~de~~ De kan ha

forklæringskraft eller ikke uavhengig av om de er sannferdige eller ikke.

Forskeren kommer inn og observerer og/eller deltar og studerer andre mennesker, og deres forklæringer på ting og deres måte å se verden på. Da fortolker forskeren det menneskene han/hun forsøker på allerede har tolket. Det er dette som er dobbel hermeneutikk, altså at man tolker en allerede fortolket verden.

Det var Anthony Giddens (engelsk sosiolog) som først introduserte dette begrepet. Dette er noe av det viktigste som kjennetegner samfunnsvitenskapen eller såkalte myke vitenskaper: Man går langs en velkjent sti, men for hver gang man går den forsøker man å se den på en ny måte.

6) Etliske utfordringer i forholdt mellom forsøker og forskningsobjekt

Det kan være problematisk i forholdt mellom det å være venn og det å være forsøker for eksempel. Dette problemet støtte Marianne

Emnekode : ex.104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28.6.16
Ark nr. : XVIII av XIX

Gullestad på da hun skulle gjøre kvalitative intervjuer og observasjoner rundt hvordan husmødrene i drabantbyene hadde det.

Det kan være en vanskelig balanse mellom deltaker og observator.

Hvorvidt man ser på de man observerer som subjekter eller objekter er svært viktig. Man skal ikke tingliggjøre de man forsker på.

Forskeren må være i stand til å ikke sette sin posisjon over de han/hun forsker på - de er individer/mennesker på lin linje.

Å se på de man forsker på som irrasjonelle er og problematisk, da man ~~sett~~ ser på seg selv som eieren av sannheten, og i egen objektiviserer de man studerer.

Forskeren må og ~~passer~~ være påpasselig i forhold til forskningsobjektene at han/hun berører deres fammer for forståelse og deres begreper til å forklare ~~tsa~~ (dette har dog vært omstridt).

Forskeren må ikke misbruke tillitten

Emnekode : ex.104
Kandidatnr. : 2041
Dato : 28.5.15
Ark nr. : XIX av XIX

mellom ham/henne og de som blir forsket på gjennom å ikke anonymisere eller på andre måter avsløre konfidensialiteter.

Det finnes også flere utfordringer i forholdet mellom forsker og forskningsobjekt, men dette var altså nær som han sies å være viktige under og etter feltarbeid.